

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA DI SẢN VĂN HÓA**

**TÌM HIỂU DI TÍCH ĐÌNH LÀNG
KIM TIÊN (XÃ XUÂN NỘN, HUYỆN
ĐÔNG ANH, HÀ NỘI)**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

NGÀNH BẢO TÀNG HỌC

Mã số : 52320305

***Người hướng dẫn:* PGS.TS. TRỊNH THỊ MINH ĐỨC**

Sinh viên thực hiện: ĐÀO THỊ TRANG

HÀ NỘI - 2013

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1 LÀNG KIM TIÊN VÀ ĐÌNH LÀNG KIM TIÊN	5
1.1. Vài nét tổng quan về làng Kim Tiên	5
1.1.1. Vị trí địa lý- đặc điểm tự nhiên	5
1.1.2. Dân cư và đời sống kinh tế của dân cư.....	6
1.1.3. Văn hóa truyền thống làng Kim Tiên.....	9
1.2. Niên đại khởi dựng và quá trình tồn tại của di tích đình làng Kim Tiên.....	21
1.2.1. Lịch sử nhân vật được thờ tại đình làng Kim Tiên	21
1.2.2. Niên đại khởi dựng của đình làng Kim Tiên.....	21
1.2.3. Đình làng Kim Tiên trong hệ thống các di tích thờ thần Bạch Hạc Tam Giang.....	23
CHƯƠNG 2 GIÁ TRỊ KIẾN TRÚC, NGHỆ THUẬT VÀ LỄ HỘI ĐÌNH LÀNG KIM TIÊN	30
2.1. Giá trị kiến trúc, nghệ thuật đình làng Kim Tiên.....	30
2.1.1 Không gian cảnh quan	31
2.1.2. Bố cục mặt bằng tổng thể.....	35
2.1.3 Kết cấu các đơn nguyên kiến trúc đình làng Kim Tiên.....	37
2.1.4 Trang trí kiến trúc đình làng Kim Tiên.....	41
2.2. Hệ thống di vật ở đình.....	51
2.2.1 Di vật bằng đá.....	51
2.2.2 Di vật bằng chất liệu giấy.....	54
2.2.3 Di vật bằng chất liệu gỗ.....	54
2.2.4 Di vật bằng chất liệu gốm sứ.....	61
2.2.5 Di vật bằng chất liệu vải.....	61

2.2.6 Di vật bằng đồng.....	62
2.3 Lễ hội đình làng Kim Tiên.....	62
2.3.1.Lịch lễ hội.....	63
2.3.2. Chuẩn bị cho lễ hội.....	63
2.3.3.Diễn trình lễ hội.....	64
2.3.4.Các trò chơi, trò diễn trong lễ hội đình làng Kim Tiên.....	70
CHƯƠNG 3 BẢO TỒN, TÔN TẠO VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI TÍCH	
ĐÌNH LÀNG KIM TIÊN.....	72
3.1.Bảo tồn giá trị di tích đình làng Kim Tiên.....	72
3.2.Hiện trạng về di tích, di vật và lễ hội đình làng Kim Tiên.....	74
3.2.1. Hiện trạng di tích.....	74
3.2.2.Hiện trạng các di vật tại đình làng Kim Tiên.....	77
3.3.Giải pháp bảo tồn cho di tích.....	78
3.3.1.Giải pháp bảo quản đối với di tích đình làng Kim Tiên.....	78
3.3.2.Giải pháp tu bổ di tích đình làng Kim Tiên.....	82
3.3.3.Tôn tạo di tích đình làng Kim Tiên.....	83
3.4.Hiện trạng lễ hội đình làng Kim Tiên và biện pháp bảo tồn lễ hội.....	84
3.5. Phát huy giá trị di tích đình làng Kim Tiên.....	85
KẾT LUẬN.....	87
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	88
PHỤ LỤC	

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Di tích lịch sử có ý nghĩa to lớn trong việc giáo dục cho mọi người dân, nhất là thế hệ trẻ về truyền thống yêu nước của dân tộc ta. Trải qua nhiều biến cố, do tác động của con người, môi trường khiến những giá trị bị suy giảm và có nguy cơ biến mất. Các ngôi đình cũng là một bộ phận quan trọng của di tích lịch sử văn hóa. Mỗi làng cổ bao giờ cũng có một ngôi đình. Đình thờ thành hoàng làng, người có công lập ấp mở mang nghề nghiệp chăm lo cho dân, hoặc có công đánh giặc giữ nước.

Đã từ lâu, ngôi đình đã đi vào tâm khảm của cộng đồng người Việt. Cây đa, giếng nước, sân đình được xem như là một chôn thân quen của mỗi người, mỗi nhà trong tiềm thức cũng như trong đời sống hôm nay:

“Hôm qua tát nước đầu đình

Để quên chiếc áo trên cành hoa sen...”

Không chỉ đi vào ca dao, tục ngữ, thơ ca, ngôi đình còn được xem như là một chứng nhân của thời gian, chứng kiến bao sự đổi thay của đời sống. Bước chân vào những ngôi đình làng đang hiện hữu, trong lòng chúng ta cảm xúc vừa xa xưa - truyền thống, vừa ấm áp – vừa gần gũi thân quen. Cả đình và chùa đều là những nơi linh thiêng, thể hiện tín ngưỡng của người Việt. Tuy nhiên, đình và chùa hoàn toàn khác biệt nhau về ý thức hệ. Nếu như chùa là nơi thờ tự tín ngưỡng tôn giáo từ bi bác ái của đạo Phật; thì Đình là nét riêng của cộng đồng làng xã Việt Nam mang tín ngưỡng dân gian. Đình là biểu hiện sinh hoạt cộng đồng, nơi khai diễn những nét tài năng, tư duy của dân làng. Về tín ngưỡng, nơi để thờ Thành Hoàng làng, các anh hùng dân tộc, người có công lập làng, xã, có công dựng nước, giữ nước hoặc giúp dân nghề nghiệp sinh sống. Đình làng Kim Tiên thuộc xã Xuân Nộn, huyện Đông Anh ngoại thành Hà Nội. Đình Kim Tiên thờ thần Bạch Hạc Tam Giang, là một nhân vật được thờ làm thành hoàng của nhiều làng quê. Đình làng Kim Tiên thực sự là một ngôi đình cổ mang trong mình nhiều giá trị quý báu cả về vật chất lẫn

tin thần. Đình làng Kim Tiên nói riêng và các di tích lịch sử văn hóa nói chung đã và đang đóng góp phần nhỏ bé vào sự hoàn thiện con người, đưa con người tới một cuộc sống tốt đẹp hơn và hướng người ta trở về với cội nguồn, ngược dòng lịch sử, trở về quá khứ, không lãng quên quá khứ mà trái lại biết trân trọng những thành quả vật chất và tinh thần của quá khứ. Từ đó kế thừa, khai thác phục vụ những mục đích hiện tại của con người.

Một trong những vấn đề cấp bách trong sự nghiệp xây dựng nền văn hoá ở nước ta là công tác bảo tồn, trùng tu và khai thác những giá trị văn hoá còn ẩn chứa bên trong các di tích lịch sử - văn hoá. Chúng ta luôn phải có ý thức bảo vệ, nghiên cứu những viên ngọc quý giá của cha ông để lại. Gìn giữ cho hiện tại và tương lai, kế thừa những tinh hoa, những truyền thống tốt đẹp của tổ tiên, phù hợp với đường lối của Đảng và nhà nước là xây dựng một nền văn hoá tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc.

Nhận thức được ý nghĩa và tầm quan trọng của vấn đề này, là sinh viên năm thứ tư chuyên ngành Bảo tồn - Bảo tàng với niềm say mê nghề nghiệp, cùng kiến thức đã tập hợp được sau bốn năm học và quá trình thức tập thực tế tại một số cơ sở ở Hà Nội, tôi cũng muốn đóng góp một phần nhỏ bé vào sự nghiệp bảo tồn vốn di sản văn hóa quý báu của dân tộc. Với sự khuyến khích chỉ bảo của khoa Di Sản Văn Hóa và cô giáo Trịnh Thị Minh Đức, tôi đã mạnh dạn chọn đề tài “Tìm hiểu di tích đình làng Kim Tiên(xã Xuân Nộn, huyện Đông Anh, Hà Nội)” làm khóa luận tốt nghiệp.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1 Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu giá trị văn hóa, nghệ thuật của di tích đình làng Kim Tiên thuộc xã Xuân Nộn, huyện Đông Anh, tỉnh Hà Nội, trên cơ sở khảo sát thực trạng và tình trạng kỹ thuật của đình làng Kim Tiên hiện nay. Bước đầu đưa ra các giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị của di tích đình làng Kim Tiên trong đời sống văn hóa của cộng đồng cư dân.

Bên cạnh đó, bài khóa luận cũng mong muốn góp một phần nhỏ nhằm cung cấp thêm thông tin, tư liệu phục vụ cho việc học tập, nghiên cứu, nâng

cao kiến thức chuyên ngành về di tích lịch sử - văn hoá nói chung và di tích đình Kim Tiên nói riêng.

2.2 Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu vài nét tổng quan về làng Kim Tiên- Không gian văn hóa nơi di tích tồn tại.

- Căn cứ vào các tài liệu biên chép và các nguồn tư liệu tại di tích xác định niên đại xây dựng đình và những lần trùng tu, sửa chữa.

- Giới thiệu về Thành hoàng làng của đình làng Kim Tiên.

- Nghiên cứu giá trị kiến trúc, di vật, lễ hội tại đình làng Kim Tiên.

- Khảo sát thực trạng, tình trạng kỹ thuật của di tích để đưa ra giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di tích đình làng Kim Tiên.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu là di tích và toàn bộ di vật cũng như môi trường cảnh quan xung quanh di tích đình làng Kim Tiên xã Xuân Nộn, Huyện Đông Anh, Hà Nội.

- Phạm vi vấn đề nghiên cứu: nghiên cứu khái quát toàn cảnh di tích Đình làng Kim Tiên trong không gian, thời gian, lịch sử, văn hóa, xã hội của xã Xuân Nộn.

- Phạm vi không gian: xã Xuân Nộn - Huyện Đông Anh - Hà Nội.

- Phạm vi thời gian: Nghiên cứu di tích đình làng Kim Tiên gắn liền với quá trình hình thành, tồn tại của di tích từ khi khởi dựng đến nay.

4. Phương pháp nghiên cứu

- Khóa luận sử dụng phương pháp nghiên cứu liên ngành: Bảo tàng học, dân tộc học, mỹ thuật học, lịch sử, xã hội học.

- Phương pháp khảo sát điền dã tại di tích và sử dụng các kỹ năng: Quan sát, miêu tả, đo vẽ, chụp ảnh, phỏng vấn, trao đổi, thống kê.

- Khóa luận sử dụng phương pháp nghiên cứu so sánh để tìm ra những nét chung và riêng trong các di tích cùng thờ thần Bạch Hạc Tam Giang khác.

5. Bộ cục khóa luận

Chương 1: Làng Kim Tiên và Đình Làng Kim Tiên.

Chương 2: Giá trị kiến trúc, nghệ thuật và lễ hội đình làng Kim Tiên.

Chương 3: Bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích đình làng Kim Tiên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đào Duy Anh (1996), *Đất nước Việt Nam qua các đời*, Nxb Thuận Hóa, Thuận Hóa.
2. Trần Lâm Biền (2003), *Đồ thờ trong di tích của người Việt*, Nxb.VHTT, Hà Nội.
3. Trần Lâm Biền (1997), *Trang trí trong mỹ thuật truyền thống của người Việt*, Nxb Bộ VHTT, Hà Nội.
4. Quỳnh Cư - Đỗ Đức Hùng (2001), *Các triều đại Việt Nam*, Nxb Thanh niên, Hà Nội.
5. Trịnh Thị Minh Đức - Phạm Thu Hương (2007), *Bảo tồn di tích lịch sử văn hóa*, Nxb ĐHQGHN, Hà Nội.
6. Nguyễn Khởi (2002), *Bảo tồn và trùng tu các di tích kiến trúc*, Nxb Xây dựng, Hà Nội.
7. Vũ Tam Lang (1999), *Kiến trúc cổ Việt Nam*(tái bản lần thứ 2), Nxb Xây dựng, Hà Nội.
8. Nguyễn Đình Toàn (2002), *Kiến trúc Việt Nam qua các triều đại*, Nxb Xây dựng, Hà Nội.
9. Lưu Trần Tiêu (2002), *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Việt Nam*, Công ty in tài chính, Hà Nội.
10. Lâm Bình Tường (1986), *Sổ tay công tác bảo tồn văn hóa*, Nxb KHXH, Hà Nội.
11. Trần Lâm Biền (2008), *Diễn biến kiến trúc vùng châu thổ sông Hồng*, Nxb VHTT, Hà Nội.
12. Lê Thanh Đức (2001), *Đình làng Miền Bắc*, Nxb mỹ thuật, Hà Nội.
13. Lê Thanh Đức (2001), *Nét đẹp đình làng*, Nxb mỹ thuật, Hà Nội.
14. Nguyễn Duy Hinh (1996), *Tín ngưỡng thành hoàng VN*, Nxb KHXH, Hà Nội.

15. Chu Quang Trứ (1996), *Kiến trúc dân gian truyền thống VN*, Nxb mỹ thuật, Hà Nội.
16. Hà Văn Tấn- Nguyễn Văn Kự (1998), *Đình Việt Nam*, Nxb TP. HCM.
18. Mạnh Tường (2009), *Từ điển VN*, Viện ngôn ngữ học, Nxb.VHTT, Hà Nội.
19. Ngô Đức Thịnh (2007), *Về tín ngưỡng và lễ hội cổ truyền*, Nxb.VHTT, Hà Nội.
20. Phan Khanh (1991), *Bảo tàng - Di tích - Lễ hội*, Nxb.VHTT, Hà Nội.